

Welke koe wil je melken in 2025?

Welke koe willen veehouders melken in 2025? ‘Een koe die gezond is en lang kan leven’, noemt Alfred de Vries van CRV. ‘De koe moet efficiënt zijn en haar productie lang vol kunnen houden’, voegt Frits Mandersloot van LTO daaraan toe. Inspiratie dus voor boerinnen die hun fokdoel willen aanscherpen.

TEKST ALICE BOOIJ

2025 klinkt nog ver weg. Maar acht jaar is in de fokkerij eigenlijk maar een heel korte tijd. De koe die vandaag geïnsemineerd wordt, levert over pakweg één jaar een vaarskalfje en dat kalfje komt twee jaar later aan de melk. Over drie tot vier jaar pluk je als veehouder dan ook de vruchten van de fokkerijbeslissing die je vandaag neemt.

Maar welke koe wil je als veehouder in 2025 melken? Wat is dan de ideale koe? ‘Dé ideale koe, die bestaat niet’, geeft Alfred de Vries, directeur van CRV, aan. ‘Voor elk bedrijf, voor elke veehouder ziet de ideale koe er weer anders uit.’

CRV zorgt ervoor dat er voor elk wat wils is. De Vries:

‘We hebben alle rassen in ons pakket en ook het pallet aan kenmerken en eigenschappen is zo uitgebreid dat elke melkveehouder zijn fokdoel bij ons kan invullen. Van A2A2 – melk met een andere eiwitstructuur – tot aan hoornloosheid en outcross, ofwel stieren met andere bloedlijnen.’

Een gezonde en gemakkelijke koe

Toch zal de coöperatie CRV een koers moeten uitzetten om ook in de toekomst de genetica te leveren die gewenst is, geeft De Vries aan. Daarom raadpleegt CRV regelmatig haar leden met de vraag welke koers er gevaren moet worden. ‘Levensduur en gezondheid

NELE VERHELST, BOERIN IN MOERBEKE:

‘MOOIE KOEIEN GEVEN ONS HET MEESTE ARBEIDSPLEZIER’

Vraag boerin Nele Verhelst uit het Vlaamse Moerbeke welke koe zij het liefst melkt en ze zal meteen antwoorden: ‘Ik zie graag mooie koeien. Die geven voor ons het meeste arbeidsplezier.’

In 2025 zou ze dan ook het liefst een veestapel melken met gemiddeld 86 punten voor exterieur. ‘Het zou fijn zijn wanneer er ook nog een excellente koe tussenloopt’, vertelt ze lachend. Mooie koeien zijn trouwens niet alleen fijn om mee te werken, voegt de boerin toe. ‘Een sterk exterieur en veel ruimte zorgen ervoor dat de koe veel ruwvoer kan opnemen. Daarnaast kan ze met goede uiers en benen lang meegaan.’

Met haar familie melkt Nele zo’n 120

koeien en het uitzoeken van de stieren en het insemineren doet Nele in overleg met haar vader. ‘Ik kies stieren met minimaal 110 voor exterieur, +500 liter melk en niet te negatief in eiwitgehalte.’

Heel in het kort hanteert ze een strategie van ‘melk x kracht’. ‘Op een fijnere koe gebruik ik een krachtige stier. Beenwerk neem ik eigenlijk altijd mee, dat is denk ik een werkpunt op ieder bedrijf.’

Fokkerij is voor Nele een belangrijke drijfveer om te boeren. ‘Fokken is een uitdaging, we kijken uit naar de kalveren die geboren worden uit de paringen. En straks gaan we ook weer naar de keuring. De competitie aangaan in de ring zorgt ook weer voor arbeidsplezier.’

HANNEKE VAN ORMONDT, WAKKER DIER: 'DUBBELDOELKOE MET HOORNS EN KALF'

De ideale koe in 2025 is voor Wakker Dier een dubbeldoelkoe. 'Die buiten loopt, hoorns heeft en met een kalf erbij', vertelt Hanneke van Ormondt, campagne- en beleidsmedewerker van Wakker Dier. Koeien moeten gemakkelijk kunnen produceren en dat betekent dat ze weinig problemen mogen hebben van uier-

of pootontstekingen. 'Ook zouden we willen pleiten voor voldoende hersteltijd tussen het kalven in', voegt Van Ormondt eraan toe. Kalveren ziet ze graag buiten lopen in de wei, tot aan de slachtdatum. 'Maar bovenal moet de melkveehouderij haalbaar zijn voor de boer. De basis is een goede prijs voor melk en vlees.'

Alfred de Vries, directeur CRV: 'Een gemiddelde koe produceert nog steeds 3,5 lactatie. Dat vinden we wel teleurstellend'

moeten blijven', verwoordt De Vries. 'Voerefficiëntie en klauwgezondheid worden daarbij ook door veehouders genoemd.' Daarmee is de visie van CRV voor de fokkerij samen te vatten in enkele woorden: 'Een efficiënte, gezonde, gemakkelijke koe, die lang meegaat.'

Een mooi streven, maar hoe vul je dat als veeverbeteringsorganisatie in? 'Niet met nog meer kenmerken rondom de vererving van een stier', aldus De Vries. 'Er zijn er al zoveel, geven veehouders aan. Waar we wel aan werken, is de betrouwbaarheid. We willen de bestaande fokwaarden beter beheersen en beter in kaart brengen.' Hij denkt daarbij aan de kenmerken voor gezondheid en efficiëntie. Het is een strategie die ook daadwerkelijk resultaat zal opleveren volgens de CRV-man. 'Wanneer je de beste en slechtste dieren voor Better Life Efficiëntie en Better Life Gezondheid – twee totaalwaarden om meer efficiënte en gezonde koeien te fokken – met elkaar vergelijkt, praat je over een enorm financieel verschil.' Eigenlijk ook wel logisch, zo beredeneert De Vries. 'Een koe die geen goed beenwerk heeft, zal minder produceren en ook haar tocht niet laten zien, dus ook minder vruchtbaar zijn. Alles hangt met elkaar samen.' Sensoren en automatisering zullen zorgen voor meer

informatie waarmee de fokwaarden betrouwbaarder zijn te berekenen. 'Denk aan stappentellers en de relatie met vruchtbaarheid. En aan de werkelijke voeropname van koeien om zo de efficiëntie te bepalen. Dat zijn we op vijf bedrijven al exact aan het bepalen. En ook bij DigiKlauw – de database waarin klauwbehandelingen worden bijgehouden – kunnen we nog stappen maken.'

Overigens praat De Vries niet alleen over stieren, maar ook de vrouwelijke kant heeft de aandacht. 'Door het testen van koeien en jongvee op genomics, DNA, zorgt ook die kant voor meer betrouwbare data in 2025.'

Meer kilo's melk per koe levert weerstand op
Vooruitgang in de veefokkerij zou volgens Frits Mandersloot, manager sectoren van LTO met dierlijke sectoren en verduurzaming in zijn portefeuille, wel een andere definitie mogen krijgen in de toekomst. 'Veel melkveehouders denken dan aan productie- verhoging. Op korte termijn haal je daar wel winst mee, maar hoe zit het op de langere termijn?', vraagt hij zich af. Volgens Mandersloot zitten de koeien wat productie betreft wel aan hun plafond. 'Technisch misschien niet, maar kijk ook naar de maatschap-

pelijke discussie bij nog meer kilo's melk per koe. Dat roept weerstand op.' Bij andere landbouwhuisdieren zag hij ook een ommezwaai in fokkerij door kritische maatschappelijke geluiden. 'Bij de pluimveehouderij hebben ze bijvoorbeeld ingezet op langzaam groeiende kuikens.'

Eén keer kalven per twee jaar

Mandersloot maakt deel uit van verschillende projectgroepen die de duurzaamheid van de melkveehouderij bespreken en kritisch volgen. Een deskundige op het gebied van fokkerij wil Mandersloot zich zeker niet noemen, maar wel een buitenstaander die dicht bij de sector staat. 'En die een discussie wil aanzwen-

gelen, waar je als sector wat mee zou kunnen doen.' Als Mandersloot denkt aan de koe van de toekomst, denkt hij vanuit verbeterpunten. De meeste problemen bij melkvee doen zich voor rondom het kalven, weet hij. Vooral koeien met hoge piekproducties krijgen last van een tekort aan energie met alle gevolgen van dien op de gezondheid en vruchtbaarheid. 'Misschien moeten we wel naar één keer kalven per twee jaar. Dan hebben we dieren nodig met een meer persistente productie, ofwel dieren die hun productie lang vol kunnen houden', oppert Mandersloot. 'Wellicht is zo'n keuze voor een wat lagere productie tegen minder kosten economisch wel zo aantrekkelijk.'

Frits Mandersloot, manager sectoren LTO:

'Kun je een koe maken die
10 tot 20 procent minder emissie
van ammoniak en methaan heeft?'

ALICE VAN GOSLIGA, BOERIN IN SCHETTENS:

'DIE ENE ULTIEME STIER DIE AAN ALLE EISEN VOLDOET, IS ER NIET'

Fokken vraagt een lange adem, zo weet Alice van Gosliga uit Schettens. 'Maar de koe die we in 2025 willen melken, heb ik nog niet scherp voor ogen.' Op het be-

drijf met 310 melkkoeien dat ze samen met man Freerk en zwager Jan runt, is Alice verantwoordelijk voor de fokkerij. 'Eigenlijk hebben we al vele jaren hetzelfde fokdoel: melk, niet te grote koeien met body, we willen geen kapstokken, en natuurlijk met beste uiers en benen.' Een 'no-nonsensekoe', vat Alice samen. 'Ze moeten zichzelf redden.' Sinds 2009 gebruikt ze voor het maken van de beste paring tussen koe en stier het aAa-systeem. 'Zo proberen we een betere combinatie tussen koe en stier te maken, alhoewel het uiteindelijk nog steeds wat gokken is', nuanceert ze. 'Mijn man en ik hebben drie kinderen, maar die zijn ook allemaal verschillend qua gedrag, bouw en karakter.'

Toch ziet ze met het consequente beleid wel resultaat. 'Onze veestapel is uniformer geworden.' Van elke aAa-code probeert ze een stier in voorraad te hebben. 'Het liefst in de varianten veel melk en meer body, zo kan ik afhankelijk van de koe afwisselen. Die ene ultieme stier die aan alle eisen voldoet, is er niet.' Daarbij zijn fokstieren die al dochters aan de melk hebben, bij Alice favoriet. 'Die cijfers zijn betrouwbaarder en bovendien zijn die rietjes prettiger in prijs dan die van genoomstieren.'

Voor de komende jaren verwacht Alice haar fokdoel niet te veranderen. 'Ons beeld van de ideale koe verandert eigenlijk niet, dus we blijven koersvast in de fokkerij.'

CHARISSA HARDENBERG OVER STIERADVIESPROGRAMMA SAP: 'STEEDS MEER VRAAG NAAR GEZONDE EN EFFICIËNTE KOE'

Veehouders die het paren van hun koeien overlaten aan het stieradviesprogramma SAP, kiezen steeds vaker voor kenmerken die de gezondheid en de efficiëntie van hun koeien verhogen, geeft Charissa Hardenberg, productmanager SAP bij CRV, aan. 'We zien de laatste jaren een verschuiving in het fokdoel: productie blijft belangrijk, maar veehouders zoeken stieren die specifiek voor gezonde en efficiënte koeien zorgen.'

De keuzes binnen het stieradviesprogramma geven een doorkijkje naar de koe die veehouders in de toekomst willen gaan melken. Bij het analyseren van de SAP-keuzes zag Hardenberg een verschuiving binnen de kenmerken voor gezondheid. 'Waar eerder meer focus op de uiergezondheid kwam te liggen, is er nu ook meer aandacht voor klauwgezondheid.'

Het SAP werkt met zeven verschillende standaardfokdoelen. Daarbij kiezen veehouders het vaakst voor een allround fokdoel waarbij gezondheid/levensduur, productie en exterieur gebalanceerd worden ingewogen. Hardenberg merkt op dat ook het fokdoel robot aan populariteit wint.

Maar de meeste SAP-bedrijven maken op basis van de door hen zelf gekozen selectie aan kenmerken een eigen fokdoel. Ook dat kan in het SAP. Bij dit bedrijfsspecifieke fokdoel is de doelstelling niet veel anders: een probleemloze koe, die weinig aandacht vraagt en lang en veel kan produceren. 'Bij productie wordt er nog steeds wel naar gehalten gekeken, maar de kilo's vet en eiwit zijn belangrijker.' Bij het exterieur draait het om functionaliteit. Daarmee zijn ook bij exterieur de kenmerken die een relatie hebben met gezondheid, levensduur en efficiëntie in trek. Ook

hoeven de koeien niet groter te worden. 'Met het SAP voorkom je bovendien in-teelt en erfelijke gebreken, doordat het programma tot zes generaties terugkijkt.' Bedrijven worden groter en veehouders houden minder jongvee aan. 'Je kunt je geen fouten meer veroorloven.'

Een ander aandachtspunt voor de fokkerij naar 2025 is efficiëntie. 'Kun je een koe maken die tien tot twintig procent minder emissie heeft?', vraag Mandersloot zich af. 'Koeien dus die minder methaan en ammoniak uitstoten.' Overigens ondersteunt hij de oproep van Alfred de Vries om focus te leggen op levensduur en gezondheid. 'Focus vooral op de fokkerij van robuuste koeien die geen problemen geven en gemakkelijk in elk bedrijfssysteem passen.'

Stappen zetten in levensduur

De Vries geeft toe dat de levensduur echt nog wel beter kan. 'Een gemiddelde koe produceert nog steeds drieënhalve lactatie. Dat vinden we wel teleurstellend.'

Hij signaleert echter ook dat melkveehouders minder jongvee aanhouden, dus beperkt zijn in de mogelijkheden voor vervanging van hun koeien. 'Als een vaars staat te trappelen om in productie te komen, moet er vaak een oudere koe wijken. Door de grote inzet van Belgische witblauwen en de afvoer van het bedrijf van deze kalveren zal er minder jongvee komen. Ik verwacht wel dat er de komende jaren grote stappen worden gezet in levensduur.'